

RESTAURÁTORSKÁ DOKUMENTACE

Restaurátorská zpráva obnovy kamenných prvků a bronzových desek pomníku padlých za první světové války, Příbram

2023

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor

Obsah:

I. Lokalizace památky:	2
II. Údaje o památce:.....	2
III. Údaje o akci:	2
IV. Popis památky.....	3
V. Restaurátorský průzkum	3
Bronzová socha vítěze	3
Bronzové nápisové desky a reliéf městského znaku.....	3
Žulová architektura	4
VI. Restaurátorský záměr.....	4
VII. Restaurátorský zákrok.....	4
Restaurování bronzové sochy vítěze.....	4
Restaurování bronzových nápisových desek a reliéfu městského znaku.....	5
Restaurování žulové architektury	5
VIII. Specifikace doporučených materiálů	5
IX. Fotodokumentace	7
Celkové pohledy na pomník před restaurováním	8
Bronzové desky.....	10
Žulová architektura	18

Počet stran: 33

Autor fotografií: MgA. Václav Štochl, Mgr. Marcel Hron, Mgr. Eva Haškovcová

Zpracování dokumentace: MgA. Václav Štochl, Mgr. Marcel Hron

I. Lokalizace památky:

- 1. Obec:** Příbram
- 2. Část obce:** Příbram I
- 3. Okres:** Příbram
- 4. Kraj:** Středočeský
- 5. Umístění:** Arnoštovy sady
- 6. Název objektu:** pomník padlých za první světové války
- 7. Rejstříkové číslo objektu:** 104172
- 8. Památkou od:** 22. 12. 2010
- 9. Název památky:** pomník padlých za první světové války

II. Údaje o památce:

- 1. Autor:** Prof. Jan Kotěra; akad. soch. Václav Šára
podle návrhu akad. soch. Jana Štursy
- 2. Datace:** návrh 1917, osazení 1927, def. dokončení 1935¹

III. Údaje o akci:

- 1. Vlastník památky:** Město Příbram, Tyršova 108, 261 19 Příbram
- 2. Objednatel:** Město Příbram, Tyršova 108, 261 19 Příbram,
IČ: 00243132
- 3. Zhotovitel:** MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
povolení k restaurování MK ČR č. j. 12957/2005
Malá 133, 330 11 Třemošná
tel.: 721170173, e-mail: stochl@email.cz
IČ: 69932999, DIČ: CZ7706072308
- 4. Spolupracující restaurátor:** Mgr. Marcel Hron, akad. sochař a restaurátor
povolení k restaurování MK ČR č.j. 6795/97
- 5. Památkový dohled:** NPÚ, ÚOP středních Čech

¹ Národní památkový ústav. Památkový katalog: *pomník padlých v I. světové válce*
[23. 1. 2020] < <https://www.pamatkovykatalog.cz/pomnik-padlych-v-1-svetove-valce-14502903> >.

IV. Popis památky

„Pomník je situován v parku severovýchodně od bývalého arcibiskupského zámku (Ernestina) čp.106. Materiál žula a bronz. Architektonické řešení pomníku ve tvaru kruhové úseče doplňuje středová bronzová socha vítěze s praporem a vavřínovou snítkou. Socha stojí na šestiúhelném kamenném podstavci. Na čelní straně podstavce je osazena bronzová deska s reliéfním nápisem ZA SVOBODU / A / NOVÝ ŽIVOT / 1914-1918. Navazuje členitá kubizující hlavice podstavce s rostlinnou výzdobou a vpadlým kruhovým polem s bronzovým reliéfem městského znaku. Na užším šestiúhelném soklu stojí čelně orientovaný akt mladé mužské figury v kontrastu levé nohy. V pravé ruce drží prapor, v levé vavřínovou snítku. Prapor vlaje za zády postavy a obtáčí její pravý bok a klín. Křídla podstavce tvoří členitá, v segmentovém oblouku prohnutá kamenná zídka s hranolovými pilířky spojenými průběžnou římsou (každé křídlo o třech pilířcích), flankovaná mírně převýšenými mohutnými geometrickými bloky. Na pilířcích jsou osazeny obdélné bronzové desky s reliéfními nápisy jmen padlých. Součástí architektonického řešení je úprava předpolí pomníku z opracovaných žulových obdélných desek a dvě vzrostlé lípy.“²

V. Restaurátorský průzkum

Restaurátorský průzkum je vypracován pro potřeby vlastního restaurátorského zákroku. Restaurátorský průzkum odhalí skutečný stav památky a určí nejvážnější typy poškození, je základním nástrojem restaurátora pro poznání a klasifikaci stavu památky v prostoru a čase. Další průzkum a lokalizace poškození bude probíhat po dobu rest. zákroku a jeho výsledky budou součástí restaurátorské zprávy, např. v podobě grafického záznamu druhů a rozsahu poškození.

Bronzová socha vítěze

Na bronzovou sochu vítěze je vypracován samostatný dokument restaurátorského průzkumu.

Bronzové nápisové desky a reliéf městského znaku

Na architektuře pomníku nejsou patrné stopy po chybějících nápisových deskách. Desky se tedy dochovaly kompletní a nevykazují výraznější plastická poškození (např.

² Ibidem.

chybějící písmena) ani praskliny nebo jiná poškození závažného charakteru. Povrch pokrývá přirozená zelenohnědá patina, některé desky mají oražené hrany a rohy.

Povrch desek je zasažen náletovými depozity, prachem a biomasou.

Žulová architektura

Žulová architektura pomníku nevykazuje závažné narušení statiky a nejsou patrné chybějící kamenné bloky ani části dlažby. Jedinou chybějící částí je věčné světlo, po kterém se dochoval jen podstavec s nápisovou destičkou. Některé kamenné bloky jsou mírně vychýlené z roviny, což je na pohled viditelné hlavně na krycích deskách balustrády. Výplně spár jsou vyžilé a vydrolují se. Horizontální plochy a záhyby v místech dešťových stínů lokálně pokrývá tmavá krusta a biologické napadení v podobě řas, které zejména na bočních sloupcích balustrády splývají v téměř souvislou zelenou plochu. Horizontální plochy jsou v menší míře lokálně zasažené lišejníky, mezi spárami dlažby místy prorůstá tráva. Jednotlivé kamenné bloky se dochovaly v dobrém stavu, nejsou rozlámané ani nevykazují větší plastická poškození. Místy jsou patrné olámané a setřené rohy a hrany, což však lze z většiny považovat za přirozenou patinu stáří. Několik větších poškození, např. uražený roh patky balustrády vlevo, byly v minulosti doplněny. Tyto doplňky dnes barevně vystupují z okolního povrchu.

VI. Restaurátorský záměr

Vzhledem k tomu, že architektura pomníku nejeví stopy závažného statického narušení, proběhne její restaurování včetně nápisových desek na místě. Demontována a restaurována v ateliéru bude jen bronzová socha, která vyžaduje rozsáhlejší zásah. Všechny zásadní etapy restaurátorského zásahu jako čištění, konstrukční zpevnění, tvarové doplňky apod. budou před konečnou realizací vyvzorkovány a předloženy k odsouhlasení zástupcům památkové péče a investora. Průběh restaurování bude fotograficky dokumentován a na závěr vypracována závěrečná restaurátorská zpráva.

VII. Restaurátorský zákrok

Restaurování bronzové sochy vítěze

Tato kapitola má svoji vlastní závěrečnou restaurátorskou zprávu.

Restaurování bronzových nápisových desek a reliéfu městského znaku

Restaurování bronzových desek bylo provedeno na místě. Desky byly omyty parním vyvíječem a jejich povrch byl zrevidován. Bylo zapotřebí provést- obnovit čitelnost písma, které bylo zaneseno náletovými deposita, ale především krustou z koroze bronzového materiálu. Obnova písma byla provedena mechanickým stržením této krusty tak, že byla ponechána lehká hnědočervená patina v ploše každého z písmen, toto barevné odlišení písmen od podkladu opětovně umožnilo jeho čitelnost. Tato povrchová úprava byla zakonzervována zaponovým lakem a na závěr se odlitky zakonzervovaly včelím voskem.

Restaurování žulové architektury

Restaurování žulové architektury proběhlo na místě. Kámen se nejprve omyl parním vyvíječem. Pro vyhubení a odstranění biologického napadení byla nanesena kombinace peroxidu vodíku a čpavkové vody a postupně vymývána parou. Tento postup se opakoval ve dvou cyklech. Čištění pastou (Alkutex Fassadenreiniger Paste, fa. Remmers a Granipur 311) bylo provedeno dočištění od náletových depositů a spadu. Toto bylo provedeno též dvojnásobně.

Spáry se pročistily od drolicích se výplní. Kamenné desky přeosazeny nebyly. Tento požadavek vznikl na základě konzultace s investorem. Bylo provedeno pouze přespárování. Restaurátor se záměrem investora souhlasí, nicméně je třeba počítat s častějšími prohlídkami památky po dokončení a zamezit případnému zatékání do základové konstrukce.

Plastická poškození byla doplněna minerálním tmelem (křemičitý písek, žulová drť, bílý cement, Sokrat S2802A, pigmenty). Tmel byl probarven ve hmotě v souladu s originálem a povrchově strukturálně upraven v souladu s originálem. Zároveň byly nově vyplněny spáry.

VIII. Specifikace doporučených materiálů

V procesu restaurování byly užity následující materiály:

Žulová architektura

- *peroxid vodíku, čpavková voda, Fobisil FXW (fa. Betosan)*
- *naměkčovač krust Alkutex Fassadenreiniger Paste (fa. Remmers)*

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

- *tmel a spárovací malta na minerální bázi s příměsí styrenakrylátové disperze (Sokrat S2802A, bílý cement (fa. Alborg), křemičité písky různé frakce, žulová drůt, pigmenty)*
- *světlostálé pigmenty (fa. Bayferrox, fa. Teluria)*
- *akrylátová pryskyřice Paraloid B72, fa. Imesta, toluen*
- *Funcosil SNL, fa. Remmers*

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

IX. Fotodokumentace

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Celkové pohledy na pomník před restaurováním

Celkový pohled na pomník

Celkový pohled na pomník zezadu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Boční pohled na pomník

Boční pohled na pomník

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Bronzové desky

Bronzový reliéf městského znaku na hlavici podstavce

Nápisová deska na dříku podstavce

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Desky se jmény padlých

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Sokl věčného světla s nápisovou deskou

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Žulová architektura

Hlavice podstavce s bronzovým reliéfem městského znaku

Hlavice podstavce s bronzovým reliéfem městského znaku

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Levá strana pomníku

Pravá strana pomníku

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Levá strana pomníku zezadu

Pravá strana pomníku zezadu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Zakončení pomníku vlevo

Zakončení pomníku vlevo

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Detaily spárování záklopu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

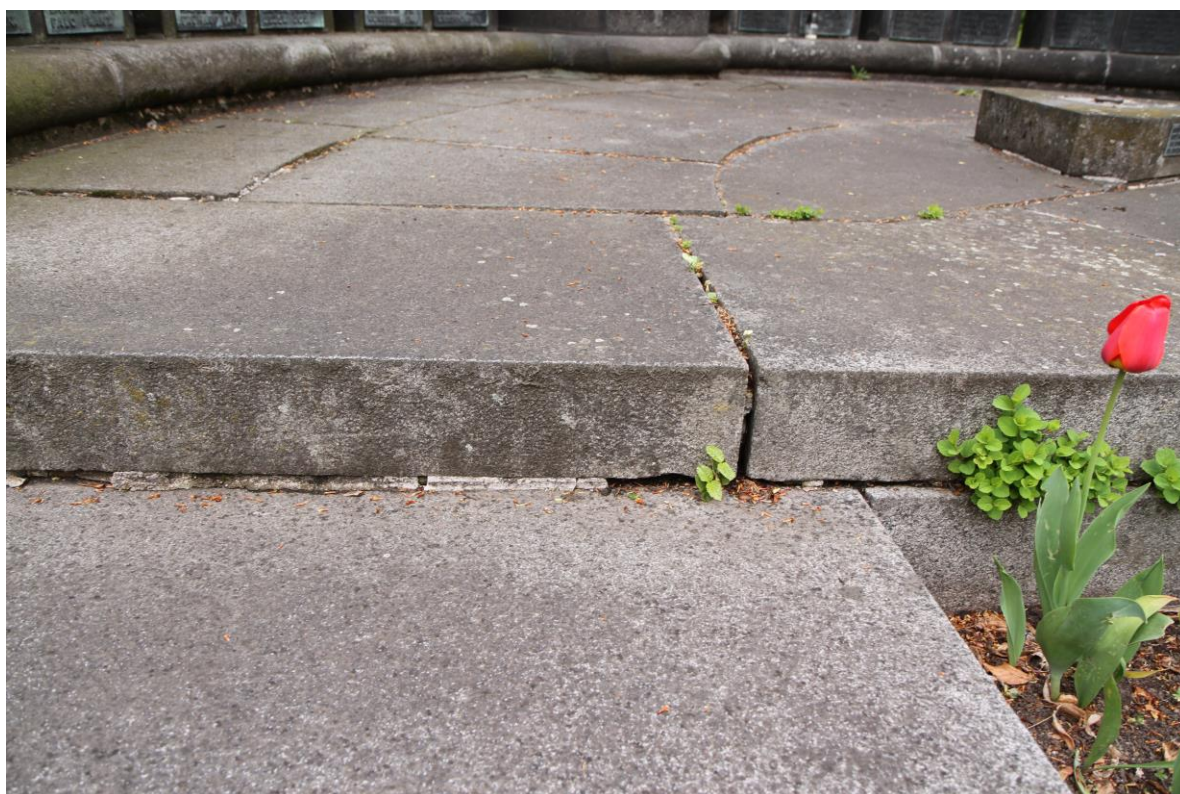

Detaily spárování záklopu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

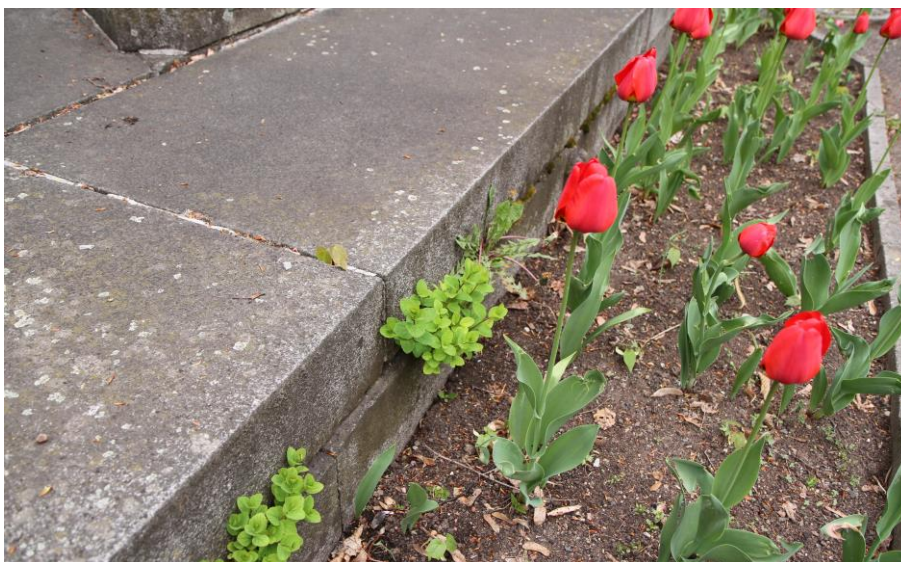

Žulová dlažba s podstavcem pro věčné světlo

Detail dlažby

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Detaily dlažby

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Nápis na fundamentu věčného plamene

Znak města po konzervaci

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Průběh konzervace bronzových nápisových desek a obnova jejich čitelnosti

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Konečné stavy konzervace nápisových desek z bronzu

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Celkový pohled na celkově zrestaurované bronzové desky

Konečný stav po restaurování a přespárování žulové architektury

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

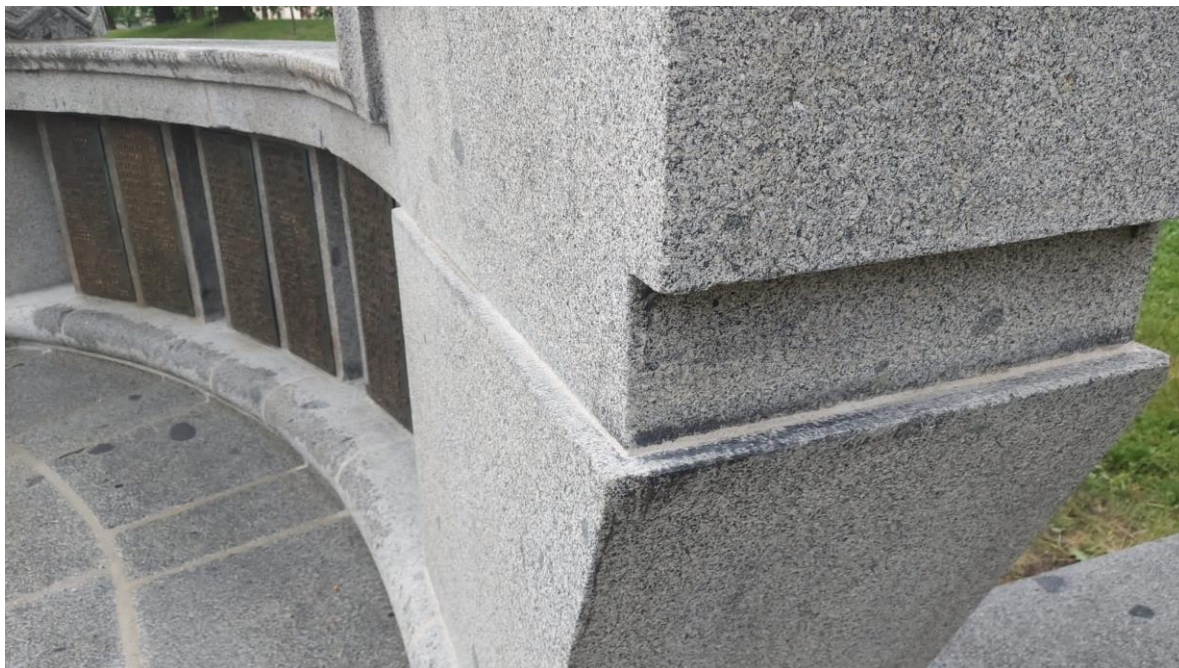

Konečný stav po restaurování a přespárování žulové architektury

Konečný stav po restaurování a přespárování žulové architektury

MgA. Václav Štochl
akademický sochař a restaurátor
Malá 133, 330 11 Třemošná
IČO: 69932999, DIČ: CZ7706072308
Mobil: 721170173
Email: stochl@email.cz

Konečný stav po restaurování a přespárování žulové architektury